

Møte i Omsetningsrådet

mandag 10 november 2025, 12:00 - 12:20

hos Landbruksdirektoratet

Deltakere

Rådsmedlemmer

Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug, Anne Berit Aker Hansen, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Gaute Lenvik, Vidar Olsen, Rolf Øyvind Thune, Johan Narum, Bjørn Gimming, Erling Aune (vara for Jens Lippestad)

Fraværende: Tor Jacob Solberg (vara kunne heller ikke stille), Jens Lippestad

Landbruksdirektoratet

Mari Vengnes, Ida Louise Bjønness, Ellen Karin Solevåg, Hans Peder Hvide Bang, Knut Berg, Sander Mardal, Kari Helen Telfer

I forkant av møtet holdt sekretariatet et seminar om juss og forståelse av regelverk. Etter møtet ble det gitt opplæring i Admincontrol.

Møteprotokoll

75/25

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Beskrivelse

Saksdokumentene er sendt ut per e-post og gjort tilgjengelig i styreportalen Admincontrol.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

76/25

Godkjenning av protokoller fra forrige møter

Beskrivelse

Det har ikke kommet merknader til publiserte protokoller.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollene fra møtene 18. september og 29. oktober 2025 godkjennes.

 Foreløpig protokoll OR-møte 18.09.2025 - til publisering.pdf

 Foreløpig protokoll OR-møte 29.10.2025 - til publisering.pdf

77/25

Orientering om markedssituasjonen

Beskrivelse

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Kjøtt og egg Johan Narum
- Melk Rolf Øyvind Thune

Presentasjonene er lagt ut i styreportalen Admincontrol.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

78/25

Alle - Endret representasjon i Omsetningsrådet for Landbruks- og matdepartementet fra 15.10.2025

Beskrivelse

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 15. oktober 2025 oppnevnt Brit Kari Eidseflot Hauger som varamedlem i Omsetningsrådet for Landbruks- og matdepartementet. Hun erstatter Haavard Elstrand, som nå er avdelingsdirektør i Landbruksdirektoratet.

Funksjonstiden er fra og med 15. oktober 2025 til og med 31. desember 2027.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

[Sak 78-25 - Innstilling - Alle - Endret representasjon i OR for LMD fra 15.10.2025.pdf](#)

[Sak 78-25 - Vedlegg 1 - Brev fra LMD om oppnevning av vara i OR for LMD.pdf](#)

79/25

Egg – Satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2025

Beskrivelse

Nortura har foreslått satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter for andre halvår 2025.

Landbruksdirektoratets anbefaling er i tråd med forslaget. Endringene av satsene har grunnlag i endret rente og pris.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet fastsetter følgende satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter for andre halvår 2025:

Reguleringstiltak og varegruppe *Satser i øre per kg 2. halvår 2025*

Kjølelagring per uke

Egg 20,90 øre per kg

Heleggpulver 26,50 øre per kg

Fryselagring per måned

Heleggmasse 35,10 øre per kg

Eggehvite 32,30 øre per kg

[Sak 79-25 - Innstilling - Egg – Satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2025.pdf](#)

[Sak 79-25 - Vedlegg 1 - Brev fra Nortura - Satser for reg.lagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2025.pdf](#)

80/25

Alle – Fordelingsnøkkel for omsetningsavgiftsfinansiering av Nyt Norge og generisk opplysningsvirksomhet for økologisk mat fra og med 2026

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet legger frem en revidert nøkkel for fordeling av kostnader til finansiering av merkeordningen Nyt Norge og generisk opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk. Direktoratet anbefaler at nøkkelen skal gjelde fra og med 2026.

Møtebehandling

Omsetningsrådet oppfordret sekretariatet til jevnlig revidering av fordelingsnøkkelen.

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Midler fra omsetningsavgiftene til Stiftelsen Norsk Mats markedsføring Nyt Norge og til opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk, fordeles mellom de ulike fondene på følgende måte:

Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	29 %
Melk (ku og geit)	31 %
Egg	5 %
Fjørfekjøtt	9 %
Frukt, grønt og potet	23 %
Matkorn	3 %

2. Fordelingsnøkkelen gjøres gjeldende fra 2026.

 Sak 80-25 - Innstilling - Alle - Revidert fordelingsnøkkel 2026.pdf

81/25

Melk - Søknad om finansiering til ekstern vurdering av forretningsmessig lagringstid

Beskrivelse

Arbeidsgruppen markedsbalansering - forenkling og tydeliggjøring - leverte sin rapport til Landbruks- og matdepartementet 1. juli i år. I samsvar med oppdraget har arbeidsgruppen vurdert behovet for at den forretningsmessige lagringstiden fastsettes på riktig grunnlag. Gruppen klarte ikke å kartlegge grunnlaget for dagens lagringstid, og kunne derfor ikke ta stilling til om gjeldende praksis er riktig. Gruppen anbefalte derfor at beregningsgrunnlaget utredes nærmere.

Landbruks- og matdepartementet har bedt Landbruksdirektoratet om å følge opp saken overfor Omsetningsrådet. Direktoratet har vurdert at de mangler nødvendig kompetanse for å gjennomføre analysen internt, og ønsker derfor å engasjere ekstern faglig bistand. Det søkes om inntil 500 000 kroner fra omsetningsfondet for melk til dette arbeidet.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet godkjenner Landbruksdirektoratets søknad om en finansieringsramme på inntil 500 000 kroner til en ekstern vurdering av forretningsmessig lagringstid.

Landbruksdirektoratet delegeres fullmakt til å utarbeide konkurransegrunnlag inkludert prosjektbeskrivelse.

 Sak 81-25 - Innstilling - Melk - Søknad om finansiering til ekstern vurdering av forretningsmessig lagringstid.pdf

 Sak 81-25 - Vedlegg 1 - Rapport markedsbalansering forenkling og tydeliggjøring.pdf

82/25

Alle - Oppdatering av prosedyre for hastevedtak

Møtebehandling

Bjørn Gimming foreslo et tillegg til vedtaket. Bjørg Tørresdal foreslo å utsette saken for å gi sekretariatet tid til å se nærmere på dette. Tørresdal fremmet også å gi sekretariatet mulighet for å involvere eksterne ved

behov.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Omsetningsrådet utsetter saken.

Saksnr.: 78/25	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.11.2025	Tittel: Alle - Endret representasjon i Omsetningsrådet for Landbruks- og matdepartementet fra 15.10.2025	Saksnr.: 21/48980 - 24

Beskrivelse

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 15. oktober 2025 oppnevnt Brit Kari Eidseflot Hauger som varamedlem i Omsetningsrådet for Landbruks- og matdepartementet. Hun erstatter Haavard Elstrand, som nå er avdelingsdirektør i Landbruksdirektoratet.

Funksjonstiden er fra og med 15. oktober 2025 til og med 31. desember 2027.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 2

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Landbruks- og matdepartementet av 15. oktober 2025

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Egg – Satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2025

Generelle forutsetninger ved beregning av nye satser

I Norturas forslag til satser for markedsregulering i eggsektoren andre halvår 2025 er det ikke lagt opp til prinsipielle endringer i forutsetningene for satsene. Endring av satsene har primært grunnlag i prisvekst for egg og eggprodukter og en reduksjon i rentesatsen.

Prisgrunnlag

Prisgrunnlaget for egg er knyttet til definisjonen av representantvaren i jordbruksavtalen. For eggprodukter er det råvare fra frittgående høner som blir brukt. Ved beregning av satser er Nortura SAs engrospriser benyttet. Nortura har i satsberegningene for andre halvår 2025 benyttet følgende engrospriser per kg:

Egg	kr	30,00	(28,08)
Heleggmasse	kr	56,62	(53,98)
Heleggpulver	kr	208,40	(197,25)
Eggehvite	kr	49,19	(46,55)

Priser for første halvår 2025 står i parentes.

Rente på mellomværende

Rente på mellomværende fastsettes av Landbruksdirektoratet per halvår på basis av en sammenveiling av nominell NIBOR 3-md. rente med tillegg på 0,40 prosent per år. Landbruksdirektoratet har fastsatt rentene for kapitalbinding i markedsreguleringen til å være 4,51 prosent per år for andre halvår 2025. For første halvår 2025 var rentesatsen på 4,97 prosent per år.

Lagringskostnader

Overskuddsegg lagres primært på fast lager hos Cooling Partner, og for dette halvåret er hele reguleringslageret på egg her.

Håndteringskostnaden for egg er kr 45,63 per pall. Kostnadene fordeles på seks uker, fordi det forutsettes en gjennomsnittlig lagertid på seks uker. Det lagres ca. 630 kg egg på en pall. Lagerleien er kr 39,54 per pall per uke. For første halvår 2025 var håndteringskostnaden kr 45,00 per pall og lagerleien var kr 39,00 per pall per uke.

Når eggene skal fraktes videre fra hønsehuset til lagring brukes det egg Brett. Kostnaden for disse egg Brettene ble inkludert i lagerkostnaden fra andre halvår 2020.

Kostnadene med egg Brett omfatter:

- Egg Brett verdi som dekkes med kapitalbinding
- Klargjøring av egg Brett etter lagring ved
 - Ekstra returtransport
 - Ekstra rengjøring

Ekstra transport og rengjøring av egg Brettene fordeles på seks uker gjennomsnittlig lagringstid.

Returtransport:	= 1,89 øre per kg per uke
Vask:	= 1,04 øre per kg per uke
Sum kostnader egg Brett:	= 2,93 øre per kg per uke

Lagringskostnader hos Cooling Partner og håndtering av egg Brett per kg egg per uke blir etter dette:

Landbruksdirektoratet

Håndtering:	4563 øre/ 6 uker / 630 kg	= 1,21 øre per kg per uke
Lagerleie:	3954 øre / 630 kg	= 6,28 øre per kg per uke
Håndtering eggbrett:		= <u>2,93 øre per kg per uke</u>
Lagerkostnader per kg per uke:		= <u>10,41 øre per kg per uke</u>

Dette er en økning på 0,13 øre per kg fra første halvår 2025.

Kjøle- og fryselagring

Satsene for lagring inkluderer dekning for renter, forsikring, svinn, lagerleie og håndtering. Sammenlignet med satsene for kjølelagring i første halvår 2025 er det foreslått en økning på 0,38 øre per kg egg. For heleggpulver er det foreslått en reduksjon på 0,63 øre per kg. For satsene for fryselagring er det foreslått en reduksjon på 0,91 øre per kg heleggmasse og 0,57 øre per kg eggehvite. Nortura forklarer endringene i satsene med prisvekst for egg og eggprodukter, i tillegg til prisutvikling for lagring. På den annen side har den reduserte rentesatsen gitt redusert kapitalkostnader og lavere satser for eggproduktene.

Nortura foreslår følgende satser:

Kjølelagring per uke

Egg	20,90 øre per kg	(20,52 øre per kg)
Heleggpulver	26,50 øre per kg	(27,13 øre per kg)

Fryselagring per måned

Heleggmasse	35,10 øre per kg	(36,01 øre per kg)
Eggehvite	32,30 øre per kg	(32,87 øre per kg)

Satser for første halvår 2025 står i parentes.

Landbruksdirektoratets vurdering

Lagerkostnadene hos Cooling Partner har i det store og hele økt jevnlig de siste årene. Fra første halvår 2025 har håndteringskostnadene på lageret og håndteringen av eggbrettene økt, i tillegg til en økning i lagerleien.

Rentesatsen er redusert fra 4,97 prosent per år for første halvår 2025 til 4,51 prosent per år for andre halvår 2025. Det har vært økning i engrosprisene for alle varelinjene. Nortura har foreslått en reduksjon i satsene for andre halvår 2025 for alle produkter bortsett fra for egg, hvor det er en liten økning. Endring av satsene har primært grunnlag i en økning av pris på egg og eggprodukter og en nedgang i renten, som bidrar til å redusere kapitalkostnad. Grunnlag og beregning av foreslåtte satser er i tråd med tidligere praksis.

Landbruksdirektoratet tilrår at Norturas forslag vedtas som satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter for andre halvår 2025.

Saksnr.: 80/25	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.11.2025	Tittel: Alle – Fordelingsnøkkel for omsetningsavgiftsfinansiering av Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat fra og med 2026	Saksnr.: 25/50386 - 1

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet legger frem en revidert nøkkel for fordeling av kostnader til finansiering av merkeordningen Nyt Norge og generisk opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk. Direktoratet anbefaler at nøkkelen skal gjelde fra og med 2026.

I forbindelse med behandling av Stiftelsen Norsk Mats søknad om midler fra omsetningsavgiftsmidlene til Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat for 2025, oppfordret Nortura til revisjon av fordelingsnøkkel som sist ble endret i 2018.

Fordelingsnøkkel tar utgangspunkt i førstehåndsverdien av omsetningen i de ulike produktkategoriene med Budsjettnemda for jordbruket som kilde. Nøkkel har frem til og med 2025 vært basert på førstehåndsverdien i 2016. Landbruksdirektoratet har oppdatert tallgrunnlaget med tall fra 2024.

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror §11 og retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, § 2, fastsatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008

Vedlegg

Forslag til vedtak

1. Midler fra omsetningsavgiftene til Stiftelsen Norsk Mats markedsføring Nyt Norge og til opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk, fordeles mellom de ulike fondene på følgende måte:

Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	29 %
Melk (ku og geit)	31 %
Egg	5 %
Fjørefkjøtt	9 %
Frukt, grønt og potet	23 %
Matkorn	3 %

2. Fordelingsnøkkel gjøres gjeldende fra 2026.

Alle – Fordelingsnøkkel for omsetningsavgiftsfinansiering av Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat fra og med 2026

Bakgrunn

Stiftelsen Norsk Mats arbeid med markedsføringen av merkeordningen Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk finansieres blant annet av midler fra omsetningsavgiftene. Kostnadene fordeles mellom de ulike fondene etter en fordelingsnøkkel.

I forbindelse med behandlingen av Stiftelsen Norsk Mats søknad om midler for 2025, oppfordret Nortura Omsetningsrådet til å revidere fordelingsnøkkelen. I møtet 11. desember 2024 vedtok rådet følgende:

«(...) 4. Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet bes om å gjøre en revisjon av fordelingsgrunnlaget og -nøkkelen høsten 2025 i forbindelse med at det skal legges frem et forslag om en ny finansieringsmodell for Nyt Norge med virkning fra og med 2026.»

Finansiering av merkeordningen Nyt Norge

Stiftelsen Norsk Mat administrerer og markedsfører, på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet, merkeordningen Nyt Norge. Markedsføringen av merket finansieres i dag av innbetalt avgift fra bedriftene som benytter Nyt Norge-merket, midler fra omsetningsavgiftene og midler fra dagligvarekjedene. Kostnader til administrasjon av merket finansieres av midler over jordbruksavtalen.

Omsetningsrådet vedtok på møtet 11. desember 2024 å bevilge 7,125 mill. kroner til markedsføring av merket for 2025 (sak 110/24). Stiftelsen har søkt om 7,317 mill. kroner for 2026.

Finansiering av forbrukerrettet opplysningsvirksomhet for økologisk mat

Stiftelsen Norsk Mat er også gitt et ansvar for å systematisere og tilgjengeliggjøre fakta og dokumentasjon om økologisk mat og jordbruk.

Opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk finansieres av midler fra omsetningsavgiftene og av midler som bevilges over jordbruksavtalen. På møtet 11. desember 2024 vedtok Omsetningsrådet å bevilge 2,65 mill. kroner til Stiftelsen Norsk Mats arbeid med økologisk mat for 2025 (sak 110/24).

Gjeldende fordelingsnøkkel

Fordelingen av kostnader finansiert av omsetningsavgift til markedsføringen av Nyt Norge og til opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk fordeles mellom sektorene etter en bestemt nøkkel. Nøkkelen tar utgangspunkt i førstehåndsverdien av omsetningen i de ulike sektorene med Budsjettnemda for jordbruket som kilde. For kornsektoren er det kun matkornet som er tatt inn i fordelingen. Direktoratet har tidligere anslått at verdien av matkornet utgjør ca. 25 prosent av kornets totale førstehåndsverdi.

Gjeldende fordelingsnøkkel, sist endret i 2018

Sektor	Prosentandel
Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	32
Melk (ku og geit)	34
Egg	4
Fjørfekjøtt	7
Frukt, grønt og potet	20
Matkorn	3
Totalt	100

Nøkkelen ble sist revidert på møtet i Omsetningsrådet 22. juni 2018 (sak 58/18). Da tok direktoratet utgangspunkt i regnskapstall fra 2016 hentet fra Totalkalkylen for jordbruket, avgitt i august 2017.

Førstehåndsverdien av omsetningen i ulike varegrupper i 2016, samt hvor stor andel dette utgjorde per varegruppe

Sektor	Førstehåndsverdi, mill. kroner, tall fra 2016 ¹⁾	Fordelingsnøkkel
Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	9 086	0,32
Melk (ku og geit) ²⁾	9 430	0,33
Egg	1 045	0,04
Fjørfekjøtt	2 046	0,07
Frukt, grønt og potet	5 787	0,20
Matkorn ³⁾	877	0,03
Totalt	28 271	1,00

¹⁾ Totalkalkylen for jordbruket. Jordbrukets totalregnskap 2015 og 2016, budsjett 2017, avgitt i august 2017. Budsjettnemda for jordbruket

²⁾ Andelen ble justert opp til 34 prosent i fordelingsnøkkelen som ble vedtatt på OR-møtet 22. juni 2018

³⁾ Førstehåndsverdien av matkornet er antatt å utgjøre 25 prosent av den totale verdien av kornet

Fordelingsnøkkel med oppdatert tallgrunnlag

Direktoratet foreslår å revidere fordelingsnøkkelen ved å ta utgangspunkt i verdien av førstehåndsomsetningen i de ulike produktgruppene med utgangspunkt i regnskapstall fra 2024. Direktoratet har benyttet Totalkalkylen for jordbruket, avgitt i juni 2025, som kilde.

Førstehåndsverdien av omsetningen i ulike varegrupper i 2024, samt hvor stor andel dette utgjorde per varegruppe

Sektor	Førstehåndsverdi, mill. kroner, tall fra 2024 ¹⁾	Forholdstall
Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	11 034	0,29
Melk (ku og geit)	11 860	0,31
Egg	1 685	0,05
Fjørfekjøtt	3 548	0,09
Frukt, grønt og potet	8 996	0,23
Matkorn ²⁾	1 256	0,03
Totalt	38 379	1,00

¹⁾ Totalkalkylen for jordbruket. Jordbrukets totalregnskap 2023 og 2024, budsjett 2025, avgitt i juni 2025. Budsjettnemnda for jordbruket

²⁾ Førstehåndsverdien av matkornet er antatt å utgjøre 25 prosent av den totale verdien av kornet

Med oppdatert tallgrunnlag endrer forholdstallene seg noe i de ulike sektorene. Verdien av førstehåndsomsetningen av kjøtt og melk utgjorde en mindre andel av den totale omsetningen i 2024 sammenlignet med i 2016. Egg, fjørfekjøtt og frukt og grønt utgjorde en større andel, mens matkornets andel var uendret.

Fordeling av kostnader på fondene

Tabellen under viser fordelingen av kostnader til markedsføring av Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk, på de ulike fondene. Kolonnene til venstre i tabellen viser fordelingen av kostnader i henhold til vedtatte budsjetter for 2025, og tar utgangspunkt i gjeldende fordelingsnøkkel.

Stiftelsen Norsk Mat har utarbeidet en ny finansieringsplan for Nyt Norge for perioden 2026–2029. De to kolonnene lengst til høyre i tabellen under viser belastningen på fondene for omsøkt budsjett for det første året i den foreslåtte planen. Den nye finansieringsplanen og budsjettene for 2026 skal behandles i møtet i Omsetningsrådet 8. desember 2025.

Fordeling av kostnader til Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat på de ulike fondene i 2025 og i 2026

Sektor	Nyt Norge, vedtatt budsjett for 2025 ¹⁾	Økologisk, vedtatt budsjett for 2025 ¹⁾	Nyt Norge, omsøkt budsjett for 2026 ²⁾	Økologisk, omsøkt budsjett for 2026 ²⁾
Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	2 280 000	848 000	2 121 930	768 500
Melk (ku og geit)	2 422 500	901 000	2 268 270	821 500
Egg	285 000	106 000	365 850	132 500
Fjørfekjøtt	498 750	185 500	658 530	238 500
Frukt, grønt og potet	1 425 000	530 000	1 682 910	609 500
Matkorn ²⁾	213 750	79 500	219 510	79 500
Totalt	7 125 000	2 650 000	7 317 000	2 650 000

¹⁾ Fordeling av kostnader med utgangspunkt i gjeldende fordelingsnøkkel sist endret i 2018

²⁾ Fordeling av kostnader med utgangspunkt i Landbruksdirektoratets forslag til ny fordelingsnøkkel

Tabellen under viser de totale kostnadene for Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk, med utgangspunkt i vedtatt budsjett for 2025 og omsøkt budsjett for 2026. Tabellen viser også differansen mellom disse to årene.

Samlede kostnader for Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat i 2025 (med gjeldende nøkkel) og 2026 (med forslag til ny nøkkel), samt differanse mellom disse årene

Sektor	Totalkostnad, vedtatt budsjett for 2025, gjeldende nøkkel	Totalkostnad, omsøkt budsjett for 2026, revidert nøkkel	Differanse
Kjøtt (storfe, svin, sau og lam)	3 128 000	2 890 430	237 570
Melk (ku og geit)	3 323 500	3 089 770	233 730
Egg	391 000	498 350	- 107 350
Fjørfekjøtt	684 250	897 030	- 212 780
Frukt, grønt og potet	1 955 000	2 292 410	- 337 410
Matkorn	293 250	299 010	- 5 760
Totalt	9 775 000	9 967 000	- 192 000

Med ny fordelingsnøkkel, og en økning i budsjettet for Nyt Norge for 2026, vil fondene for egg, fjørfekjøtt, frukt og grønt og matkorn belastes mer enn i inneværende år. Fondet for kjøtt og fondet for melk vil derimot bli belastet mindre.

Fondet for kollektivt dekt omsetningsavgift i hagebrukssektoren

Med ny fordelingsnøkkel, og økt budsjett for Nyt Norge for 2026, vil fondet for hagebruk bli belastet med totalt 2 292 410 kroner til Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat i 2026. Dersom vi legger til grunn gjeldende fordelingsnøkkel vil belastningen på hagebruksfondet bli 1 993 400 kroner, altså 299 010 kroner lavere enn ved bruk av ny fordelingsnøkkel.

Det kreves ikke inn omsetningsavgift i grøntsektoren. Hagebruksfondet blir i stedet tilført kollektivt dekt omsetningsavgift over jordbruksavtalen (post 70.11 i Statsbudsjettet). Det er partene i jordbruksoppgjøret som hvert år avgjør størrelsen på bevilgningen.

Det fremkommer i Prop. 149 S (2024–2025) at partene i årets jordbruksoppgjør ble enige om å bevilge 44,9 mill. kroner for 2026. Dette er en økning på 2,5 mill. kroner fra 2025, og økningen er øremerket en økning i satsene for reguleringslagring av epler.

Bevilgningen over jordbruksavtalen skal dekke opplysningsvirksomhet for hagebruk, faglige tiltak, avsetningstiltak innen epler og potet, administrasjon av avsetningstiltak, opplysningsvirksomhet for honning, og administrasjons- og driftskostnader for Omsetningsrådet. Ubenyttede midler brukes til å bygge opp fondet slik at det er tilstrekkelig med midler til å regulere matpoteter i år med store overskudd.

I tabellene under følger en beregning av fondsstørrelsen ved utgangen av 2025.

Beregning av størrelse på fondet for kollektivt dekt omsetningsavgift for hagebruk per 31. desember 2025

Fondsstørrelse per 1.1.2025	23 537 175
+ Tildeling over jordbruksavtalen 2025, post 70.11	42 400 000
- Opplysningsvirksomhet, faglige tiltak, administrasjonskostnader ¹⁾	38 141 945
- Avsetningstiltak epler 2025 ²⁾	5 100 000
Beregnet fondsstørrelse per 31.12.2025	22 695 230

¹⁾ Jf. vedtak i sak 40/24 i OR-møtet 22. april 2024 og vedtakene i sakene 108/24, 109/24 og 110/24 i OR-møtet 11. desember 2024

²⁾ Anslag basert på informasjon fra GPS mottatt 21. oktober 2025

Grøntprodusentenes Samarbeidsråds (GPS) prognose for 2025 tilsier at det blir en rekordhøy epleavling på over 11 200 tonn, nesten 200 tonn mer enn i forrige rekordår i 2023. Direktoratet har vært i kontakt med GPS som anslår at reguleringen av epler i år kan komme til å beløpe seg til cirka 5,1 mill. kroner. Med dette beløpet lagt til grunn, vil fondet for kollektivt dekt omsetningsavgift i hagebrukssektoren kunne minke med over 0,8 mill. kroner i løpet av 2025.

I tabellen under har direktoratet beregnet fondsstørrelse ved utgangen av 2026.

Beregning av størrelse på fondet for kollektivt dekt omsetningsavgift for hagebruk per 31. desember 2026

Beregnet fondsstørrelse per 1.1.2026	22 695 230
+ Tildeling over jordbruksavtalen 2026, post 70.11	44 900 000
- Opplysningsvirksomhet, faglige tiltak, adm. avsetn.tiltak hagebruk 2026 ¹⁾	32 910 000
- Nyt Norge 2026 ²⁾ , Stiftelsen Norsk Mat	1 682 910
- Opplysningsvirksomhet økologisk 2026 ²⁾ , Stiftelsen Norsk Mat	609 500
- Opplysningsvirksomhet honning 2026 ¹⁾ , Norges Birøkerlag	1 500 000
- Administrasjon av avsetningstiltak 2026 ¹⁾ , GPS	1 162 500
- Avsetningstiltak epler 2026 ⁴⁾	5 688 823
- Adm. og driftskostnader 2026 ⁵⁾ , Omsetningsrådet	1 148 374
Beregnet fondsstørrelse per 31.12.2026	22 893 123

¹⁾ Omsøkt beløp for 2026. Søknadene vil bli behandlet på OR-møtet 8. desember 2025

²⁾ Omsøkt beløp for 2026. Ny fordelingsnøkkel er lagt til grunn. Søknadene vil bli behandlet i OR-møtet 8. desember 2025

³⁾ Gjennomsnitt siste tre år + 2,5 mill. kroner bevilget over jordbruksavtalen til å øke satsene til reguleringslagring av epler

⁴⁾ Gjennomsnittlig kostnad siste tre år

⁵⁾ Kostnad hentet fra sak 37/25 i møtet i Omsetningsrådet 23. april 2025

I beregningen har direktoratet lagt inn beløp fra budsjettsøknader for 2026 fra Opplysningskontoret for frukt og grønt, GPS, Fagforum Potet, Norges Birøkerlag og Stiftelsen Norsk Mat. Samtlige søknader vil bli behandlet i møtet i Omsetningsrådet 8. desember 2025.

Direktoratet har for 2026 lagt inn kostnader for regulering av epler tilsvarende siste tre års gjennomsnitt (2022–2024), samt lagt til 2,5 mill. kroner som ble bevilget over jordbruksavtalen for å øke satsene på reguleringslagring av epler. Kostnader til en eventuell regulering av matpoteter vil komme i tillegg til dette.

Landbruksdirektoratet

Ved utgangen av 2026 er fondet prognosert til å være på snaut 22,9 mill. kroner, en økning på knappe 0,2 mill. kroner fra 1. januar 2026, men en nedgang på mer enn 0,6 mill. kroner fra 1. januar 2025.

Fondet for kollektivt dekt omsetningsavgift i hagebrukssektoren skal også dekke en eventuell regulering av matpoteter ut av konsummarkedet i år med store overskudd. Det ble sist regulert poteter ut av markedet i 2014/2015. Da ble det regulert 4 700 tonn til en kostnad på 10,2 mill. kroner. I 2008/2009 ble det regulert ut 7 000 tonn til en kostnad på 15 mill. kroner. Ifølge SSBs prisendringskalkulator tilsvarer kostnadene ved disse to reguleringene henholdsvis 14,1 mill. og 23,1 mill. kroner etter dagens kroneverdi med utgangspunkt i konsumprisindeksen. I 2015 var det egentlig behov for å regulere et større kvantum, men begrensede fondsreserver satte en begrensning på reguleringen.

Landbruksdirektoratets vurdering

Omsetningsrådet bevilger årlig midler til markedsføringen av Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk. Midlene fordeles på de ulike fondene etter en fordelingsnøkkel. Nøkkelen tar utgangspunkt i førstehåndsverdien i de ulike sektorene med Budsjettnemda i jordbruket som kilde. Nøkkelen ble sist endret i 2018, og Nortura har oppfordret Omsetningsrådet til å revidere nøkkelen.

Landbruksdirektoratet har i denne saken oppdatert tallene som ligger til grunn for fordelingsnøkkelen med de nyeste regnskapstallene fra Budsjettnemda i jordbruket. Med nye tall blir belastningen på fondet for kjøtt og fondet for melk mindre, belastningen på kornfondet blir uendret, mens belastningen på fondene for egg, fjørfekjøtt og frukt og grønt blir større.

Den største økningen er knyttet til fondet for hagebruk. Gjeldende fordelingsnøkkel tilsier at frukt, grønt og poteter utgjør 20 prosent av førstehåndsverdien i alle sektorer. Med ny nøkkel øker andelen til 23 prosent.

En økning i budsjettet for Nyt Norge for 2026, og endret fordelingsnøkkel, gir en økning i kostnader som skal belastes hagebruksfondet i 2026 på 337 410 kroner. Kollektivt dekt omsetningsavgift i hagebrukssektoren bevilges årlig over jordbruksavtalen (post 70.11). Bevilgningen på post 70.11 øker med 2,5 mill. kroner i 2026 sammenlignet med 2025. Denne økningen er imidlertid øremerket en økning i satser for reguleringslagring av epler. Det er altså ingen økning i bevilgningen som skal gå til faglige tiltak, opplysningsvirksomhet, avsetningstiltak for epler og poteter (utover satsøkning) og administrasjon av avsetningstiltak. En økning i kostnader til Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat må derfor tas direkte av fondet uten at avtalepartene har økt tildelingen på post 70.11 på forhånd.

Landbruksdirektoratet mener at det er uheldig at fondet for kollektivt dekt omsetningsavgift i hagebrukssektoren minker. Det er viktig med tilstrekkelige fondsreserver i fall det blir behov for å regulere matpoteter ut av konsummarkedet. Ved utgangen av 2025 er fondet beregnet til å være på i underkant av 22,7 mill. kroner. Beholdningen kan altså ikke i nærmeste fremtid finansiere en regulering av matpoteter på nivå med reguleringen i 2009.

Nedgangen i fondets størrelse skyldes imidlertid først og fremst høye kostnader til regulering av epler i 2025. Ny fordelingsnøkkel for fordeling av kostnader til Nyt Norge og opplysningsvirksomhet for økologisk mat, vil gi en økt belastning på hagebruksfondet, og dette vil føre til en ytterligere nedgang i fondet i 2026. Direktoratet mener likevel at den økte belastningen som skyldes revidert fordelingsnøkkel er på et akseptabelt nivå.

Landbruksdirektoratet anbefaler at den reviderte fordelingsnøkkelen gjøres gjeldende fra og med 2026.

Saksnr.: 81/25	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 10.11.25	Tittel: Søknad om finansiering til ekstern vurdering av forretningsmessig lagringstid	Saksnr.: 25/52277 - 1

Beskrivelse

Arbeidsgruppen markedsbalansering - forenkling og tydeliggjøring - leverte sin rapport til Landbruks- og matdepartementet 1. juli i år. I samsvar med oppdraget har arbeidsgruppen vurdert behovet for at den forretningsmessige lagringstiden fastsettes på riktig grunnlag. Gruppen klarte ikke å kartlegge grunnlaget for dagens lagringstid, og kunne derfor ikke ta stilling til om gjeldende praksis er riktig. Gruppen anbefalte derfor at beregningsgrunnlaget utredes nærmere.

Landbruks- og matdepartementet har bedt Landbruksdirektoratet om å følge opp saken overfor Omsetningsrådet. Direktoratet har vurdert at de mangler nødvendig kompetanse for å gjennomføre analysen internt, og ønsker derfor å engasjere ekstern faglig bistand. Det søkes om inntil 500 000 kroner fra omsetningsfondet for melk til dette arbeidet.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Rapport arbeidsgruppe «markedsbalansering – forenkling og tydeliggjøring»

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet godkjenner Landbruksdirektoratets søknad om en finansieringsramme på inntil 500 000 kroner til en ekstern vurdering av forretningsmessig lagringstid.

Landbruksdirektoratet delegeres fullmakt til å utarbeide konkurransegrunnlag inkludert prosjektbeskrivelse.

Søknad om finansiering til ekstern vurdering av forretningsmessig lagringstid

Bakgrunn

Tine SA ba i forkant av at arbeidsgruppen «markedsbalansering – forenkling og tydeliggjøring» ble satt ned, direktoratet om å gjøre en vurdering av forretningsmessig lagringstid. Forretningsmessig lagringstid ble vurdert i arbeidsgruppens rapport, som ble avgitt 1.juli 2025, uten at det ble tatt stilling til om lagringstiden burde endres.

Forretningsmessig lagringstid for ulike produkter er definert i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter. Dette oppgis i antall dager, og er for ost og smør satt til 14 dager og 21 dager for pulverprodukter. Hensikten med lagringstiden er å fastslå når en vare går fra å ligge på Tine SAs kommersielle lager, til å gå over til å være en reguleringsvare. Modningstid av ost inngår ikke i den forretningsmessige lagringstiden. Etter at en vare har ligget lenger enn den definerte forretningsmessige lagringstiden, skal lagerkostnadene dekkes av omsetningsmidler. Forretningsmessig lagringstid har dermed betydning for størrelsen på reguleringslageret.

Arbeidsgruppe markedsbalansering vurderte den forretningsmessige lagringstiden som et strategisk forhold av markedsmessig betydning for meieriselskapene, og dermed som konkurransesensitivt. Det var derfor utfordrende å vurdere temaet i gruppen. Arbeidsgruppens konklusjon var at det er prinsipielt viktig at den forretningsmessige lagringstiden fastsettes på riktig grunnlag, selv om en eventuell økonomisk effekt vil være begrenset. Gruppen vurderte at det var et behov for en nærmere kartlegging og vurdering av hvordan beregningsgrunnlaget bør se ut for forretningsmessig lagringstid for de ulike reguleringsartiklene, med formål om å gjøre endringer dersom utfallet av kartleggingen viser at lagringstiden i dagens modell ikke er korrekt.

Formål

Formålet med prosjektet er å kartlegge hva som bør være normal forretningsmessig lagringstid for meieriprodukter, og etablere et beregningsgrunnlag for forretningsmessig lagringstid for de ulike reguleringskategoriene. Videre ønsker vi en vurdering av Tine SAs lagringsstrategi som markedsregulator opp mot øvrige aktørers strategier for lagring og vareflyt. Til slutt ønsker vi en vurdering av hvordan teknologi, holdbarhet og lagringsforhold har utviklet seg over tid, spesielt innenfor meierisektoren.

Omfang

Innleid bistand skal gjøre en vurdering av hva som bør være den forretningsmessige lagringstiden for de ulike reguleringskategoriene på positivlisten. De skal avlevere en rapport hvor de står ansvarlig for det faglige innholdet. Det skal komme tydelig frem hva som inngår i den forretningsmessige lagringstiden, og hvilken effekt den har på konkurransen mellom de ulike aktørene i markedet.

Det planlegges en markedsundersøkelse i forkant av anskaffelsesprosessen hvor vi inviterer kvalifiserte søkere til en gjennomgang av konkurransen.

Arbeidet planlegges gjennomført i februar og mars, med orientering til Omsetningsrådet i innen august 2026. Dersom det vurderes at det er behov for en endring av nåværende lagringstid vurderes det som følge av praktiske grunner at en endring trer i kraft fra januar 2027.

Kostnad

Direktoratet søker om at prosjektet blir finansiert gjennom omsetningsavgiften. Det planlegges en markedsundersøkelse som vil klargjøre finansieringsbehovet ytterligere, men

det vurderes det er behov for en ramme på inntil 500 000 kroner.

Landbruksdirektoratets vurdering

Den opprinnelige positivlisten ble fastsatt av Omsetningsrådets arbeidsutvalg 13. mai 1997. Grunnlaget er utarbeidet av Tine SA (da Norske Meierier), men verken direktoratet eller Tine SA har klart å finne det opprinnelig grunnlag.

Landbruksdirektoratet vurderer at det er uheldig at det ikke finnes et faglig fundert grunnlag for dagens forretningsmessige lager. Det er viktig for tillitten til markedsregulering at godtgjørelsen Tine SA mottar for sine markedsreguleringsaktiviteter faktisk gjenspeiler de reelle kostnadene så langt det lar seg gjøre. Det må være klare prinsipper i grunn for hvordan de ulike kostnadsaktivitetene skal beregnes. Dette vil bidra til en transparens og legitimitet for ordningen over tid.

Det er gjennomført innledende møter med relevante aktører i industrien i forkant av prosessen. Samtlige aktører som anvender melk til reguleringsvarer, har vært åpne for å bidra i prosessen. Direktoratet har også inntrykk av at det er ønskelig å etablere et beregningsgrunnlag for forretningsmessig lagringstid.

Direktoratet vurderer at Tine SA selv ville vært godt egnet til å utføre et slikt oppdrag. Dette kunne vært en god og langt mindre kostbar løsning. Det har dog vært et tydelig ønske om en uavhengig vurdering av forretningsmessig lagringstid fra øvrige aktører i sektoren.

Konkurransemessig betydning

En endring i den forretningsmessige lagringstiden vil endre det kvantumet som til enhver tid befinner seg på reguleringslager.

En for kort forretningsmessig lagringstid fører til at markedsregulator får kompensasjon for en forretningsmessig kostnad. En for lang forretningsmessig lagringstid fører til at markedsregulator blir underkompensert i forhold til de utgiftene reguleringslagring fører med seg.

Definisjonen av forretningsmessig lagringstid har dermed en direkte betydning for kostnadene i markedsreguleringen, og for lagerkostnadene i Tine SAs kommersielle virksomhet. En unøyaktig forretningsmessig lagringstid kan derfor føre til konkurransevridninger i sektoren.